

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з наукової роботи
та інноваційної діяльності
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
доктор сільськогосподарських наук,
професор

Оксана ТОНХА
2026 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Ковальського Юрія Васильовича
на тему: **«Економічний механізм логістичного забезпечення експорту зерна з України»**,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності **051 «Економіка»**
галузі знань **05 «Соціальні та поведінкові науки»**

Витяг з протоколу №1 фахового семінару кафедри статистики та економічного аналізу економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України від «11» лютого 2026 року.

Присутні члени фахового семінару кафедри статистики та економічного аналізу економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України: С. М. Кваша, проректор з науково-педагогічної роботи та розвитку, професор кафедри глобальної економіки, доктор економічних наук, професор, академік НААН, головуєчий на засіданні фахового семінару; В. М. Бондаренко, декан факультету аграрного менеджменту, професор кафедри маркетингу та міжнародної торгівлі, доктор економічних наук, професор; Н. М. Вдовенко, завідувач кафедри глобальної економіки, доктор економічних наук, професор; А. Д. Діброва, завідувач кафедри статистики та економічного аналізу, доктор економічних наук, професор, науковий керівник; М. М. Ільчук, завідувач кафедри організації підприємництва та біржової діяльності, доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААН, експерт; О. М. Лабенко, проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародної діяльності, професор кафедри фінансів, доктор економічних наук, доцент; Т. В. Мірзоєва, професор кафедри економіки, доктор економічних наук, професор; А. О. Музиченко, декан економічного факультету, доцент кафедри статистики та економічного аналізу, кандидат економічних наук, доцент; В. В. Нагорний, доцент кафедри економіки, кандидат економічних наук, доцент; Ю. В. Негода, директор навчально-наукового інституту неперервної освіти, професор кафедри фінансів, доктор економічних наук, професор; Л. М. Степасюк, доцент кафедри економіки, кандидат економічних наук, доцент; О. А. Томашевська, доцент кафедри організації підприємництва та біржової діяльності, кандидат економічних наук, доцент, експертка.

Інші присутні на засіданні фахового кафедри статистики та економічного аналізу економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України: Ю. В. Ковальський, здобувач ступеня доктора філософії.

Порядок денний: обговорення основних наукових результатів дисертації **Ковальського Юрія Васильовича** на тему: **«Логістичне забезпечення експорту зерна з України»**, поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Тему дисертації затверджено науковою радою економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 8, від 20 червня 2022 року).

Дисертацію виконано на кафедрі глобальної економіки економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор **Діброва Анатолій Дмитрович**, завідувач кафедри статистики та економічного аналізу Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Слухали: доповідь здобувача Ю. В. Ковальського про основні положення дисертації. Здобувачем представлено основні положення дисертаційного дослідження, розкрито його структуру, мету, завдання та результати. У доповіді обґрунтовано актуальність теми з огляду на глибокі трансформації системи експорту зерна, що відбулися в умовах повномасштабної війни та зміни зовнішньоекономічного середовища. Наголошено, що логістичні обмеження, блокування традиційних морських маршрутів, зростання транспортних і страхових витрат істотно вплинули на структуру експортних потоків, рівень витрат і конкурентоспроможність української зернової продукції на світовому ринку.

Підкреслено, що за сучасних умов логістичне забезпечення експорту зерна не може розглядатися виключно як сукупність операцій транспортування та перевалки, а потребує системного аналізу через призму економічного механізму, який поєднує цінові, фінансово-кредитні, податково-митні, тарифні, інвестиційні та інституційні інструменти регулювання. Саме узгодженість цих інструментів визначає параметри експортних потоків, структуру витрат та рівень прибутковості суб'єктів ринку.

У науковій новизні акцентовано, що вперше запропоновано підхід до оцінки ефективності функціонування економічного механізму логістичного забезпечення експорту зерна на основі встановлення причинно-наслідкових зв'язків між застосуванням економічних інструментів і зміною обсягів експорту, структури витрат та рівня конкурентоспроможності. Удосконалено теоретичні положення щодо структури економічного механізму шляхом обґрунтування взаємодії його складових та виокремлення механізму управління ризиками як самостійного елемента, що забезпечує адаптивність системи в умовах воєнних і ринкових загроз. Подальшого розвитку набули методичні підходи до оцінки ефективності логістичних ланцюгів із урахуванням показників стійкості та безперервності постачання, а також інструментарій прогнозування обсягів експорту зерна.

Методологічну основу дослідження становлять положення сучасної економічної теорії, системний підхід та економіко-математичні методи аналізу. У роботі використано багатофакторний регресійний аналіз, побудовано економіко-математичну модель оптимізації параметрів економічного механізму логістичного забезпечення з урахуванням виробничих, інфраструктурних і макроекономічних чинників.

Основні результати дослідження дозволяють сформулювати комплексне бачення трансформації логістичної системи експорту зерна в умовах воєнного часу, визначити напрями вдосконалення економічних інструментів регулювання та обґрунтувати підходи до підвищення стійкості й конкурентоспроможності зернового ринку України. Практичне значення роботи полягає у можливості використання запропонованих рекомендацій органами державного управління, аграрними підприємствами та логістичними операторами при формуванні стратегій розвитку експортної інфраструктури та удосконаленні тарифної й митної політики.

Здобувачу було поставлено 17 запитань, на які він надав обґрунтовані відповіді та пояснення.

Виступили:

Науковий керівник – доктор економічних наук, професор А. Д. Діброва, який відзначив основні наукові досягнення здобувача ступеня доктора філософії Ю. В. Ковальського, зокрема, підкреслено високу актуальність теми дисертації для галузевої економіки з огляду на сучасні воєнні виклики та необхідність удосконалення економічних механізмів логістичного забезпечення експорту зерна.

У своєму виступі професор А. Д. Діброва відзначив, що здобувач продемонстрував глибоке розуміння теоретичних засад формування економічного механізму логістичного забезпечення експорту зерна та здатність комплексно аналізувати трансформаційні процеси

в аграрному секторі в умовах воєнних викликів. Підкреслив, що в роботі застосовано сучасні методи економічного аналізу, зокрема економіко-математичне моделювання та багатофакторний регресійний аналіз, що дозволило отримати обґрунтовані й практично значущі результати.

Науковий керівник акцентував увагу на науковій новизні дисертації, зокрема на розробленні підходу до оцінки ефективності економічного механізму логістичного забезпечення експорту зерна та вдосконаленні його структурної побудови з урахуванням взаємодії цінових, фінансово-кредитних, податково-митних, тарифних і інвестиційних інструментів. Окремо відзначено обґрунтування механізму управління ризиками, як самостійного елемента системи, що забезпечує її адаптивність в умовах воєнних і ринкових обмежень.

У виступі було зазначено, що отримані результати є самостійними, науково обґрунтованими та відповідають вимогам, які висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка». Науковий керівник дав позитивну оцінку рівню теоретичної підготовки здобувача, його вмінню поєднувати теоретичні узагальнення з емпіричним аналізом та формувати практичні рекомендації.

Також зазначено, що здобувач зарекомендував себе як сумлінний, відповідальний і наполегливий дослідник, який демонструє високий рівень аналітичного мислення та академічної доброчесності. Він уміє чітко формулювати наукові проблеми, аргументовано обґрунтовувати власну позицію, застосовувати сучасний інструментарій економічних досліджень і послідовно представляти результати своєї роботи на наукових заходах та у фахових публікаціях.

Експерти:

Ільчук М. М., доктор економічних наук, професор, у своєму виступі відзначив логічність і чітку структуру дисертації. Він підкреслив, що поставлені у дослідженні завдання повністю відповідають меті роботи і всі вони вирішені здобувачем. До позитивних аспектів експерт відніс комплексність проведеного дослідження, ґрунтовний аналіз сучасного стану логістичного забезпечення експорту зерна, аргументованість теоретичних узагальнень, а також практичну спрямованість отриманих результатів. Окремо було відзначено обґрунтованість запропонованих підходів до вдосконалення економічного механізму логістичного забезпечення та використання економіко-математичних методів для підтвердження сформульованих висновків. Підкреслено, що робота має завершений характер, вирізняється послідовністю викладу матеріалу та належним рівнем наукової аргументації.

Серед зауважень експерт зазначив наступне. У дисертації ґрунтовно розглянуто питання оптимізації логістичних ланцюгів експорту зерна та запропоновано економіко-математичну модель їх удосконалення. Водночас недостатньо чітко окреслено межі застосування отриманих результатів за альтернативних сценаріїв розвитку безпекової ситуації. На думку експерта, модель варто було б доповнити ширшим сценарним аналізом з урахуванням можливих змін тарифної політики, інфраструктурних обмежень та коливань зовнішньоекономічної кон'юнктури. Крім того, використання індексу логістичної ефективності (LPI) потребує більш аргументованого пояснення щодо його адаптації до умов воєнних ризиків і специфіки функціонування логістичної системи України.

У ході обговорення було підкреслено, що основний акцент у роботі зроблено саме на дослідженні економічного механізму логістичного забезпечення експорту зерна – його сутності, структури, інструментарію та напрямів удосконалення. Автор не обмежується аналізом логістичних процесів як таких, а розглядає їх через систему взаємодії цінових, фінансово-кредитних, податково-митних, тарифних та інвестиційних інструментів, які формують економічні параметри експортних потоків. Таким чином, саме економічний механізм є центральною категорією дослідження і визначає його змістову та методичну логіку. З огляду на це експерт запропонував уточнити тему дисертації, виклавши її у редакції: «Економічний механізм логістичного забезпечення експорту зерна з України». Така назва точніше відображає зміст роботи, підкреслює її економічну спрямованість відповідно до спеціальності 051 «Економіка» та чітко акцентує увагу на механізмі

як ключовому об'єкті наукового дослідження. Проте висловлені зауваження мають дискусійний характер і не применшують загальної позитивної оцінки роботи.

На думку експерта, дисертація є завершеною науковою працею, яка відзначається актуальністю та науковою новизною. На основі аналізу дисертації експертом запропоновано дати їй загальну позитивну оцінку, як такій, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, та рекомендувати дисертацію для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Томашевська О. А., кандидат економічних наук, доцент, підтримала виступ доктора економічних наук, професора М. М. Ільчука щодо високого рівня виконання дослідження, оскільки дисертація вирізняється логічною структурою, ґрунтовністю теоретичного аналізу, належним рівнем методичного опрацювання проблематики та практичною спрямованістю отриманих результатів, що підтверджує самостійність і наукову зрілість здобувача. Особливе місце у дослідженні посідає зерновий ринок як системоутворююча складова аграрного сектору та один із ключових чинників забезпечення макроекономічної стабільності держави. У сучасних умовах воєнних викликів і трансформації зовнішньоекономічного середовища формування ефективного економічного механізму логістичного забезпечення експорту зерна набуває стратегічного значення для збереження експортного потенціалу України та підтримання її позицій на світовому ринку продовольства.

Експертка відзначила наукову новизну та цілісність підходу здобувача, зокрема системне обґрунтування структури економічного механізму логістичного забезпечення експорту зерна та визначення взаємозв'язку його цінових, фінансово-кредитних, податково-митних, тарифних і інвестиційних складових. Значущим є те, що автор не обмежився описом логістичних процесів, а розглянув їх крізь призму економічних інструментів регулювання, що формують параметри витрат, прибутковість експортних операцій і конкурентоспроможність зернової продукції.

Серед сильних сторін роботи відзначено комплексний аналіз трансформації експортних потоків у 2021–2024 рр. із урахуванням зміни маршрутів постачання, структури витрат і впливу логістичної складової на формування експортної ціни. Позитивну оцінку отримало також застосування економіко-математичного моделювання для підтвердження залежності обсягів експорту від виробничих і макроекономічних чинників, що підвищує обґрунтованість висновків і практичну цінність запропонованих рекомендацій.

Важливою перевагою дослідження є орієнтація на інтеграцію економічних інструментів у межах єдиного механізму регулювання, що дозволяє узгодити інтереси держави та суб'єктів господарювання, посилити стійкість логістичних ланцюгів і сформувати підґрунтя для післявоєнного відновлення експортної інфраструктури відповідно до європейських стандартів організації зовнішньоекономічної діяльності.

Томашевська О. А. позитивно оцінила прикладний характер дисертації та висловила окремі рекомендації щодо подальшого розвитку теми. Зокрема, було зазначено, що в роботі ґрунтовно проаналізовано виробничі, інфраструктурні та економічні аспекти логістичного забезпечення експорту зерна, однак інституційний вимір дослідження потребує більш системного розкриття, зокрема в частині ролі регуляторних органів, митно-тарифних процедур та впливу змін нормативно-правового середовища на ефективність логістичних ланцюгів. Також звернуто увагу на те, що запропоновані підходи до оптимізації мають переважно універсальний характер і можуть бути доповнені більш чіткою диференціацією за типами експортерів. Окремо підкреслено доцільність поглиблення структуризації ризиків та більш системного опрацювання інструментів управління логістичними ризиками в умовах воєнної нестабільності.

Томашевська О. А. також підтримала пропозицію доктора економічних наук, професора М. М. Ільчука щодо уточнення теми дисертації та викладення її в редакції «Економічний механізм логістичного забезпечення експорту зерна з України». На її думку,

саме така назва більш повно відображає зміст і наукову спрямованість роботи, оскільки в дослідженні основну увагу зосереджено на теоретичному обґрунтуванні та практичному вдосконаленні економічного механізму як системи взаємопов'язаних інструментів регулювання експортних процесів, а не лише на характеристиці логістичних операцій. Уточнення теми дозволяє чітко окреслити предмет дослідження та підкреслити його відповідність спеціальності 051 «Економіка».

На основі аналізу дисертації експерткою запропоновано дати їй загальну позитивну оцінку, як такої, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, та рекомендувати дисертацію для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

В обговоренні результатів дисертації взяли участь: доктор економічних наук, професор С. М. Кваша; доктор економічних наук, професор Н. М. Вдовенко; доктор економічних наук, професор М. М. Ільчук; доктор економічних наук, професор Ю. В. Негода; доктор економічних наук, професор В. М. Бондаренко; кандидат економічних наук, доцент А. О. Музиченко; кандидат економічних наук, доцент О. А. Томашевська.

Виступаючи зазначили, що дисертацію Ю. В. Ковальського виконано на важливу тему, робота містить значну кількість нових наукових даних, має наукову новизну, актуальність, важливе теоретичне та практичне значення, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

Було підтримано пропозицію експертів щодо уточнення теми дисертації Ю. В. Ковальського та викладення її у редакції «Економічний механізм логістичного забезпечення експорту зерна з України», що більш повно і точно відображає зміст дослідження, його економічну спрямованість та предмет наукового аналізу. Було підтримано пропозицію експертів щодо рекомендації дисертації здобувача до подання на розгляд та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Постановили: заслухавши та обговоривши дисертацію **Ковальського Юрія Васильовича** на тему: «Логістичне забезпечення експорту зерна з України», члени фахового семінару кафедри статистики та економічного аналізу економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України ухвалили:

1. Актуальність теми дисертації. Дисертацію Ю. В. Ковальського присвячено обґрунтуванню теоретико-методичних положень та розробленню науково-практичних рекомендацій щодо формування і функціонування економічних механізмів логістичного забезпечення експорту зерна з України в умовах воєнних викликів і трансформації зовнішньоекономічного середовища. Актуальність теми дослідження зумовлена стратегічною роллю зернового експорту у формуванні валютних надходжень, забезпеченні макроекономічної стабільності та підтриманні позицій України на світовому продовольчому ринку. В умовах повномасштабної війни система логістичного забезпечення експорту зерна зазнала суттєвих структурних змін, що супроводжувалися руйнуванням інфраструктури, обмеженням доступу до традиційних морських маршрутів, зростанням транспортних і страхових витрат, коливаннями валютного курсу та посиленням регуляторної невизначеності. За таких обставин логістика перестала бути виключно операційною складовою зовнішньоекономічної діяльності та перетворилася на ключовий фактор економічної стійкості зернового ринку.

Особливої ваги набуває дослідження саме економічного механізму логістичного забезпечення експорту зерна, оскільки ефективність функціонування експортних ланцюгів визначається не лише фізичною доступністю інфраструктури, а й узгодженістю цінових, фінансово-кредитних, податково-митних, тарифних та інвестиційних інструментів. Від їх взаємодії залежить структура витрат, рівень конкурентоспроможності продукції та здатність суб'єктів господарювання адаптуватися до воєнних і післявоєнних викликів. У контексті інтеграції України до європейського економічного простору та необхідності модернізації логістичної інфраструктури формування цілісного економічного механізму регулювання експортних процесів набуває не лише наукового, а й практичного значення. Саме це зумовлює необхідність комплексного дослідження економічного механізму логістичного забезпечення експорту зерна з України.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами Університету та кафедри. Тема дисертації здобувача безпосередньо пов'язана з пріоритетними планами науково-дослідних робіт Національного університету біоресурсів і природокористування України за темою «Прогнозування розвитку ринку зернових нішевих культур в умовах викликів і загроз продовольчій безпеці України (з використанням економетричної моделі часткової рівноваги AGMEMOD)» (номер державної реєстрації 0123U102156).

У межах зазначеної тематики в дисертації досліджено економічні механізми логістичного забезпечення експорту зерна з України та обґрунтовано науково-практичні підходи до їх удосконалення в умовах трансформації ринкового середовища. Зокрема, розроблено рекомендації щодо підвищення ефективності функціонування логістичних ланцюгів експорту зернової продукції з урахуванням впливу витратних, інституційних і інфраструктурних чинників, а також економічних інтересів держави та суб'єктів господарювання.

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів та вирішенні конкретного наукового завдання. Здобувачем самостійно здійснено комплексний аналіз наукових джерел, нормативно-правової бази та статистичних матеріалів, що стосуються функціонування зернового ринку та логістичного забезпечення експорту зерна з України в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій. Проведено систематизацію теоретичних підходів до трактування економічного механізму логістичного забезпечення та обґрунтовано його структуру з виокремленням ключових інструментів регулювання експортних процесів.

Здобувачем самостійно проаналізовано динаміку експортних потоків зерна, трансформацію маршрутів постачання та зміну структури логістичних витрат у період воєнної нестабільності. Розроблено методичні підходи до оцінки ефективності економічного механізму логістичного забезпечення та побудовано економіко-математичну модель, що дозволяє визначати вплив виробничих і макроекономічних чинників на обсяги експорту зерна та обґрунтовувати напрями його оптимізації.

Інтерпретацію результатів дослідження, їх узагальнення та формулювання висновків і практичних рекомендацій здійснено здобувачем самостійно за науково-методичної підтримки наукового керівника. Усі наукові публікації за результатами дисертаційного дослідження виконано здобувачем одноосібно, що підтверджує його самостійність у формуванні наукових положень та отриманні результатів.

4. Достовірність і обґрунтованість отриманих результатів і запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій. Результати дисертаційного дослідження є достовірними та науково обґрунтованими, що забезпечено належним теоретико-методичним рівнем виконаної роботи. У процесі дослідження застосовано комплекс загальнонаукових і спеціальних економічних методів, зокрема системний підхід, методи аналізу й синтезу, узагальнення, економіко-математичне моделювання та багатofакторний регресійний аналіз, що дало змогу всебічно розкрити сутність економічного механізму логістичного забезпечення експорту зерна.

Достовірність отриманих результатів підтверджується використанням офіційних статистичних даних органів державної влади України та міжнародних організацій, значним обсягом емпіричного матеріалу, а також застосуванням апробованих методів економічного аналізу. Побудована економіко-математична модель характеризується належними статистичними показниками та дозволяє обґрунтовано оцінювати вплив виробничих і макроекономічних чинників на обсяги експорту зерна.

Сформульовані висновки та практичні рекомендації логічно випливають із результатів проведеного аналізу, відповідають поставленій меті й завданням дослідження та мають прикладне значення для вдосконалення економічного механізму логістичного забезпечення експорту зерна з України.

5. Наукова новизна основних результатів дослідження. Основні нові наукові положення полягають у тому, що автором розроблено методичне забезпечення оцінки ефективності функціонування економічного механізму логістичного забезпечення експорту зерна з України на основі встановлення причинно-наслідкового зв'язку між застосуванням цінових, фінансово-кредитних, податково-митних, тарифних та інвестиційних інструментів і зміною параметрів експортних потоків, структури логістичних витрат та рівня конкурентоспроможності зернової продукції. Запропонований підхід створює підґрунтя для формування узгодженої системи регулювання експортних процесів в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій та дозволяє підвищити обґрунтованість управлінських рішень у сфері розвитку зернового ринку. Дисертантом удосконалено теоретико-методичні засади формування економічного механізму логістичного забезпечення експорту зерна шляхом обґрунтування його структури та взаємодії ключових складових – цінової, фінансово-кредитної, податково-митної, тарифної, інвестиційної та інституційної, а також виокремлення механізму управління ризиками як самостійного елементу системи. Це дозволяє забезпечити адаптивність логістичних ланцюгів до інфраструктурних обмежень, валютних коливань і безпекових викликів та створює методичну основу для модернізації регуляторної політики у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Також поглиблено методичне забезпечення стратегічного планування розвитку логістичного забезпечення експорту зерна шляхом розроблення економіко-математичної моделі оптимізації параметрів економічного механізму з урахуванням виробничих, макроекономічних та інфраструктурних чинників. Запропонований інструментарій дозволяє прогнозувати зміни обсягів експорту, оцінювати вплив тарифної політики та логістичних обмежень, формувати обґрунтовані рішення щодо підвищення стійкості експортних потоків і конкурентоспроможності зернової продукції, а також сприяє узгодженню національних підходів до регулювання з європейськими вимогами у сфері організації та цифровізації логістичних процесів.

Зазначені елементи новизни демонструють, що дисертація містить оригінальні наукові результати.

6. Практична цінність результатів дослідження та їх впровадження. У процесі дослідження сформульовано й обґрунтовано положення, що створюють методичну основу для подальшого розвитку наукових підходів до формування та функціонування економічного механізму логістичного забезпечення експорту зерна з України. Визначено ключові напрями оптимізації експортних логістичних ланцюгів, розкрито економічну сутність і структуру механізму їх забезпечення, а також запропоновано підходи до оцінки ефективності їх функціонування з урахуванням витратних, часових і результативних параметрів. Окрему увагу приділено виявленню проблем логістичного забезпечення експорту зерна в умовах воєнної нестабільності та розробленню організаційно-економічних інструментів підвищення його стійкості й конкурентоспроможності.

Отримані результати можуть бути використані центральними органами виконавчої влади під час формування політики розвитку транспортно-логістичної інфраструктури, удосконалення тарифного й митного регулювання, а також у межах програм післявоєнного відновлення експортного потенціалу аграрного сектору.

Практична цінність дослідження підтверджується впровадженням його положень у діяльність АТ «Державна продовольчо-зернова корпорація України» (довідка №130-3-

18/180 від 29.01.2026 р.), де вони застосовуються при плануванні експортної діяльності, оптимізації транспортних витрат і вдосконаленні внутрішніх процедур супроводу логістичних операцій. Підходи до стратегічного планування логістичних процесів на основі структурного аналізу індексу логістичної ефективності (LPI) використовуються ГС «Асоціація елеваторів України» (довідка № 254 від 22.01.2026 р.). Методика оцінки ефективності логістичного ланцюга експорту зерна впроваджена у діяльність ГС «Борошно-мели України» (довідка № 16 від 21.01.2026 р.), а рекомендації щодо оптимізації логістичних процесів застосовуються в АТ «Аграрний фонд» (довідка № 54-17/4/12 від 28.01.2026 р.).

Матеріали дисертації використовуються також у навчальному процесі кафедри глобальної економіки економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України при викладанні курсу «Аграрна політика» для здобувачів освітнього ступеня магістра за спеціальністю 051 «Економіка» (акт про впровадження від 10.11.2025 р.).

Отже, результати дослідження мають чітко виражений прикладний характер і можуть бути використані для підвищення ефективності функціонування економічного механізму логістичного забезпечення експорту зерна та забезпечення стійкого розвитку зернового ринку України в умовах воєнних і післявоєнних викликів.

7. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації. Основні положення виконаного Ю. В. Ковальським дослідження опубліковано у 6 наукових працях, з яких 4 статті у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, 2 тези наукових доповідей.

**Статті у наукових виданнях,
включених до Переліку наукових фахових видань України**

1. Ковальський Ю. В. Логістичні шляхи експорту зерна в умовах воєнного стану. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2024. Т. 9. № 1. С. 118–122.
2. Ковальський Ю. В. Теоретичні основи оптимізації логістичних ланцюгів на ринку зерна. Бізнес Інформ. 2024. № 6. С. 399–406.
3. Ковальський Ю. В. Попит і пропозиція зернової продукції на світовому ринку в контексті глобальних викликів. Ефективна економіка. 2024. № 10.
4. Ковальський Ю. В. Розвиток інфраструктури логістичних маршрутів експорту зерна України в системі світової продовольчої безпеки. Економіка та суспільство. 2025. № 80.

Тези наукових доповідей

5. Ковальський Ю. Оптимізація логістичних ланцюгів експорту зерна. Сучасні орієнтири та пріоритети модернізації економіки: теорії та пропозиції: Міжнародна науково-практична конференція, м. Запоріжжя, 10–11 жовтня 2025 року: тези доповіді. Львів-Торунь, 2025. С. 30–35.
6. Ковальський Ю. Сприяння уряду у формуванні логістичних ланцюгів при експорті зерна. Трансформаційні економічні процеси в Україні та країнах Європи: Міжнародна науково-практична конференція, м. Ужгород, 24–25 жовтня 2025 року: тези доповіді. Львів-Торунь, 2025. С. 55–59.

8. Апробація основних результатів дослідження. Основні результати дисертаційного дослідження апробовано на: Міжнародній науково-практичній конференції «Фінансово-кредитне та обліково-аналітичне забезпечення післявоєнного відновлення економіки України» (м. Київ, 2023 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні орієнтири та пріоритети модернізації економіки: теорії та пропозиції» (м. Запоріжжя, 2025 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Трансформаційні економічні процеси в Україні та країнах Європи» (м. Ужгород, 2025 р.).

Ухвалили:

Внести зміни до теми дисертації та затвердити її у такій редакції: «Економічний механізм логістичного забезпечення експорту зерна з України».

Дисертація здобувача ступеня доктора філософії Ковальського Юрія Васильовича на тему: «Економічний механізм логістичного забезпечення експорту зерна з України» є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій вирішено конкретне наукове завдання, що полягає у поглибленні теоретико-методичних засад та розробленні практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення економічних механізмів логістичного забезпечення експорту зерна з України в умовах воєнних та повоєнних трансформацій зовнішньоекономічного середовища, що має істотне значення для галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей здобувача Ковальського Юрія Васильовича дисертація на тему: «Економічний механізм логістичного забезпечення експорту зерна з України» рекомендується для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вчентій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Рішення прийнято одногосно.

Експерти:

**Завідувач кафедри організації підприємництва та біржової діяльності
Національного університету біоресурсів і природокористування України,
доктор економічних наук, професор,
член-кореспондент НААН**

Микола ІЛЬЧУК

**Доцент кафедри організації підприємництва та біржової діяльності
Національного університету біоресурсів і природокористування України,
кандидат економічних наук, доцент**

Ольга ТОМАШЕВСЬКА

Відповідальний за атестацію здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії

Сергій БОЯРЧУК